

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Schildi[i] De Caucis

Schild, Johannes

Lvgd. Batav., 1649

Cap. VIII. Cur invaserit Caucum Romanus. Bellatores in armis jus ferre. Praeunte distinctioni Polybio, singulatim pertractantur Obtentus, Affectus animorum, Consilia, quae Romanos in Caucia bella ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13007

dium, armenta Gallica montes pererrare Francorum. Idem Claudianus:

— *Pacem implorantibus ultrà*

Germanis responsa dabat, legesque Caycis.

Adulatus verò Seniori Theodosio Latinus Pacatus, patrem ejus, ob *Saxonem bellis navalibus consumtum*, SAXONICI censet attollendum titulo fuisse: *An si ejus seculo mos ille vixisset, quo Romani duces, Macedonici, Cretici, Numantini, de vocabulis gentium subactarum adoptivum insigne sumebant, nonne hodie pauciora in Annalium scriniis, quàm in vestra domus titulis cognomenta legerentur? Quum ipse SAXONICVS, ipse SARMATICVS, ipse ALEMNICVS diceretur, & quantum tota republica haberet hostium, tantum unica familia ostenderet & triumphorum.* Post Theodosios, id est, quinto ab orbe, per Christum restituto, seculo, involutus planè, cum plurimo vicino, Saxonis ac Frisii vocabulo *Caucus*, increpat ulteriora tempora scrutaturos. Dehinc tria ista ternis extricanda disertatiunculis crunt, *CVR INVASERIT CAUCVM ROMANVS, CVR VICE- RIT, CVR RELIQUERIT.*

C A P. VIII.

Cur invaserit Caucum Romanus. Bellatores in armis jus ferre. Praeunte distinctioni Polybio, singulatim pertrahantur.

stantur *Obtentus, Affectus animorum, Consilia, quæ Romanos in Caucia bella propulere. Belli ac pacis nomine, veluti nomismate, potentiores utuntur. Penitius armorum introspicere pratextum licuisset, si Livii liber ad nos CXXVIII. pervenisset. Ultionis explenda specie Caucus impetitus. Princeps, inter Affectus, ambitio Romana pectora possedit: quæ gloriam habere cum modo nescivere. Orientis & Occidentis victoriis iungenda tentati gloria Septentrionis. Excitatus magnitudine patris Octavius provinciam facere Germaniam concupivit. Albi victoriarum terminum fore, militi Germanicus promisit. Eum tamen postea Domitius transcendit. Ambitio ducum, reip. principumque certavit ambitioni. Spe triumphalium indipiscendorum laceffere soliti populos. Ut antiqua etiam virtute Corbulo, Caucos. Exercituum preces, ut, antequam in bella mitterentur, triumphalia acciperent insignia duces. Honos triumphalium, vulgatione sui, vilior. Duplex Romani Consilium, in Chaucide domanda. Vnum, ut audentia castigaretur eumpentis in Romana Transrhenani. Legionum robur apud Rhenum. Alterum, uti ne domitijam, aut victi, reluctabundum aliquid aut haberent, aut attingerent. Hinc Status obducta Ratione, ex bellis bella seruntur, & finitimos quosque magna corripunt imperia. Subjugato Frisio, complectendus eodem imperio Caucus erat. Agricola consilium de Hibernia subigenda, ut tolleretur è conspectu Britannia libertas.*

Quanquam Civilis Batavi verba plerique comprobent animi bellatores, & gentilibus suis, in sacri nemoris penetralia vocatis, inculcantis, *victoria rationem non reddi, & Gallis,*
in

in societatem illiciendis armorum, occinentis, Deos fortioribus adesse, nihilominus, uti ne, belluas imitaturi, totam ejurare videantur humanitatem, aut causas bellorum, aut mentita causas prætextuum velamenta quærunt. Unde Polybius, qui Historico Politicum miscendo, ac Latinorum gloriam anticipando, ambigua de magnitudine sua reddidit incorruptæ judicia posteritatis, haud uno loco peragit oscitantia reos, οἱ τὰ τριαδτα μὴ διειληφόταν ἀρχὴν τὴν ἀγαθήν, ἢ πόσον διέσηκεν αἰτίας ἔωφάσεως. ἢ διότι τὰ μὲν ἔστι ὡφίτοι ἢ ἀπάντων. Id est, qui nunquam cogitarunt, quid discriminis sit, & quantum inter se distent principium, causa, & prætextus. Utique non bella bellis per omnia secula continuarentur, neque plus hominum ferri sævitia demeteret, quàm fati cōponeret ordo, si causarum solida specioso ὡφάσεων & obtentuum præpollerent. At oblita sui mortalitas πολέμου ἢ εἰρήνης ὀνομάταν, ὡσπερ νομισμάτων τὸ ὡφίλονος ἢ ὡφίτου ὡφὸς τὸ συμφέρον, ἢ ὡφὸς τὸ δίκαιον. Id est, belli & pacis nominibus veluti nomismate aliquo promiscuè, non juris, sed utilitatis ratione utitur: in Pyrrho bellissimè dicente Plutarcho. Quæ sum sit obtentui Roma bellum Chaucidi vicinisque factura, cognoscere in expedito foret, si Livianæ decadis XIII. liber octavus ævi subtractus injuriæ fuisset, qui Caucos referebat à Druso

Druso primitus subactos, ut relicta, quâ desiderium solamur, Epitome commonstrat. Illud tamen ex aliis effodere licet, Ultionis egregio furo cupidines illevisse suas: quod Rhenum aliquotiens expavefactum, & hostilia Romanæ ripæ meminisset intentata. Propterea, in quinto Historiarum, Transrhenana Batavorum auxilia, inter quæ Caucia quoque signa fulserant, increpita Cereali legimus, *quod totiens Rhenum transscenderint: si quid ultra moliantur, inde injuriam & culpam, hinc ultionem & Deos fore.* Certe, rerum potiunte Claudio, Caucasus quoque Germaniam incurfaverat inferiorem, duce Caninefate Gannasco, qui, levibus navigiis prædabundus, oræ maximè Gallorum gravis erat, intellecto, dites simul imbellésque censerit. Dicerem & ultricibus illis infestatum armis, quæ Germanis inferebantur, *abolendæ infamiae ob amissum cum Quintilio Varo exercitum.* Annalium i. si, spes suas cum Cherusco conjunxisse Chaucum, dubitationis exemptum ancipiti foret. Ista cum aliis, quæ vetus edere memoria supersedit, instruere vindictæ proschema potuère. Diffusa causarum ad hæc duo reducuntur: Affectus animorum, & Ratiocinationes: ut, ad tertium adeunti, Polybius indicabit. Non alius flagrantior Romanum agitavit affectus, quàm gloriæ sitis imensa,

mensa, nec ullo unquam restinguenda victo-
 riarum affluxu. Nulla copiam satietas seque-
 batur: crescebat indies imperii producendi cu-
 pido, & parto rabiem irritante parandi, con-
 cupiscebat ea, quæ non caperet. Alterâ pœne
 manu Orientem, alterâ contingebat Occiden-
 tem; in plurimum prominenti corpore meri-
 dianum ferebatur; à tergo restabat egelidi con-
 tundenda ferocia Septentrionis. Aurum & o-
 pes jejunæ mentis acuerere non poterant avidita-
 tem, paludum sylvarumque sterilia possidente
 Cauco, & divitias in se reponente suas: gloria
 sollicitavit. In Agricola Galgacus: *si locuples
 hostis est, avari, si pauper, ambitiosi. quos non O-
 riens, non Occidens satiaverit: soli omnium opes
 atque inopiam pari affectu concupiscunt.* De Cæ-
 sare Octaviano Florus: *Germaniam quoque uti-
 nam vincere tanti non putasset: magis turpiter amis-
 sa est, quam gloriose acquisita: sed quatenus scie-
 bat patrem suum Casarem, bis trajecto ponte Rhe-
 no, quæsisse bellum, in illius honorem concupiit fa-
 cere provinciam.* Euphrati Rhenum junxerat
 adoratio Romanæ majestatis: at veluti post
 Euphratem Tigris, sic ultra Rhenum affecta-
 batur Albis. Germanicus Annal. II. concio-
 nabundus: *Si tædio viarum ac maris finem cu-
 piant, hac acie parari: propiorem jam Albin, quam
 Rhenum, neque bellum ultra.* Fuit tamen ultra.

M

Lucius

Lucius enim postea Domitius exercitu flumen Albim transscendit, longiùs penetratâ Germaniâ, quàm quisquam priorum, eâsque ob res, insignia triumphî adeptus est. Annal. iv. Etenim ambitio ducum, in ea bella missorum, reipublicæ principumque certavit ambitioni. Ut inferere se fortunæ possent, & prosequi gesta sua laureatis, moveri, quàm senescere, omnia præoptare: bella sæpius facere, quàm invenire: denique secretarum gentium laceffere quietem audere. Spes adipiscendi triumphalia (non enim est necesse reliquorum iterare mentionem) Corbulonem quoque, rigori veteris reip. parem, nostris inhærere cervicibus adegit: ut ex undecimo claret Annali. Quo talia Chaudide tentanda sibi pollicente, litteræ ad Claudium advolavêre, exercituum scriptæ nomine, precantium imperatorem, ut quibus permissurus esset exercitus, triumphalia ante tribueret: nempe, ne ducum inutili lassatus ambitione miles, fegnior ad expeditionum necessaria redderetur. Donec, ut omnia mortalia, quidquid hoc umbratilis erat ornamentis, tribuentum eviluit inconsulta facilitate. Namque sub auspicia Neronis, armorum conticescebat in Germania fremitus, ingenio ducum, qui pervulgatis triumphî insignibus, majus ex eo decus sperabant, si pacem continuavissent. Annal. xiii. Affectu, qui
Roma-

Romanos in Caucia bella propulit, introspecto, progredimur ad instigatricium momenta ratiocinationum. Duas excellentia sua supra ceteras attollit. Vna, trans Rhenum labefactanda Germania fuit: ut, eò imperii fortuna pariter ac terrore prolato, limitator fluvius Oceanum securior intraret. Quippe, cujus plurima legio ripam attinebat, ne immineret opportunitatibus, & infunderetur in Romana Transrhenanus. Annal. III. quo loco recensetur, quæ, Tiberio principe, Romana copia in armis: *Sed præcipuum robur Rhenum juxta, commune in Germanos Gallósque subsidium, octo legiones erant.* Suetonius Paulinus, quo nemo illa tempestate militaris rei callidior habebatur, in Othoniana consultatione, trahine bellum, an fortunam experiri placeret: *Exercitum Vitellii universum advenisse: nec multum virium à tergo, quoniam Gallia tumeant, & deserere Rheni ripam, irrupturis tam infestis nationibus, non conducatur.* Histor. II. Cerealis ad Cisrhenanos: *An vos cariores Civili Batavisque & Transrhenanis gentibus creditis, quàm majoribus eorum patres avique vestri fuerunt?* Histor. IV. Suum igitur ultro inferendum credidère terrenti barbaro terrorem, & cum denso finitimo Caucum à generosa limitis illusionem prohibendum. Super ea re Cæsarem audi, Commentario quarto: *Multis*

de causis Cæsar statuit sibi Rhenum esse transeundum : quarum illa fuit justissima, quòd, cùm videret Germanos tam facile impelli, ut in Galliam venirent, suis quoque rebus eos timere voluit. Hinc adeò pater Germanici Drusus, qui à se recluso ostendit aquilas interiori Germano, ne vim Romanam ignorare Cauco vastas inter solitudines liceret, per ignotas sibi paludes, & scissa fluctibus itinera, prorupturum aliquando satius duxit occupari, quàm impostero ab incauto fluminis excipi sentiri que custode. Altera seu causa, seu ratiocinatio, quasi catena quadam, connectenda subjugatorum series erat, armis quæsitæ palmarium subinde dominationis arcanum. Vnde prudentiorum ii, qui die funeris, Augusti vitam extollere satagebant, *legiones, provincias, classes, cuncta inter se connexa* celebrabant. Annal. 1. Enimvero, sicut in corporibus ægris quod nociturum est, inviti medici relinquunt : ita, qui frena dominaturienti laxaverunt ambitioni, stare se dolent in operum primordio, quamdiu nocivum aliquid, & turbas aliquando daturum aut habet imperii corpus, aut attingit. Ita bellum ex victoria nascitur, &, sola *statûs* excusante *ratione*, avaræ & insatiabiles manus ad proximum quemque porriguntur. Illyriorum rex apud aures Philippi Macedonum querebatur : *sibi quoque non*
aliam

aliam ob causam, quàm quòd Italia finitimus videbatur, bellum illatum: quasi nefas esset, aliquem regem juxta imperii eorum (Romanorum) terminos esse. promente Trogi Epitomatore libro xxix. Frisoni tributa Drusus imperaverat: cui senatum quoque, magistratus ac leges Corbulo dedit, &, ne jussa exuerent, præsidium immunivit, Annal. xi. atque adeò pars factus erat imperii Romani Friso. Sed nata libertati natio, dominis infensa suis, aut malè fida, nunquam non pacem inter & bellum dubitare videbatur. Ergo, ne contermini Cauçi libertatem suis adsciscere sociam destinationibus auderet, in hunc quoque pila dirigenda, Visurgique & Albi fasces fuere securésque minitandæ. Tale de Britannia sua judicium consularis Agricola tulit: Sæpe (generum legis) ex eo audiui, legione una & modicis auxiliis debellari, obtinerique Hiberniam posse. Idque etiam adversus Britanniam profuturum, si Romana ubique arma, & velut è conspectu libertas tolleretur.

CAP. IX.

Cur vicerit Cauçum Romanus. Et in se vincendi causas habuit, & in hostibus. In se duas, Pervicaciam & Astum. Drusi confidentia, Cauçum per ignota petentis undarum, Cui tamen fortuna pop. Rom. subvenit. Artibus in Germanos rem gessit, & cênsuit gerendam, Tiberius. Tria reportanda victoria pignora reperit in hoste Romanus: Intestinam animorum distractionem,